

Vaikuta-seminaari, oliko vaikutusta?

Eteläsavolainen osallisuusohjelma valmistui vuodenvaihteessa 2019-2020. Osallisuusmalli valmistui laajassa verkostoyhteistyössä ja osallisuudelle luotiin yhtenäinen ilme. Halusimme tuoda ne tuoreeltaan mahdollisimman laajan joukon tietoisuuteen. Syntyi idea osallisuusseminaarista, jossa osallisuusohjelma julkaistaisiin. Suunnittelimme, että seminaari aloittaisi kokonaisen osallisuusviikon. Osallisuusohjelman julkistamistilaisuuden yhteyteen päätettiin rakentaa iso ja monipuolinen seminaarikokonaisuus, Vaikuta-seminaari. Osallisuus, vaikuttaminen ja osallistuminen kuuluvat meille kaikille.

Vaikuta-seminaarin päätavoitteena oli paitsi viestiä osallisuusohjelman valmistumisesta ja siitä, miten ohjelmaa lähdetään toteuttamaan, myös tuoda esiin osallisuusrakenteita kuten tuoret maakunnallinen nuorisovaltuusto Esa-Manu sekä järjestöneuvottelukunta YhES-Yhdistykset Etelä-Savossa. Lisäksi halusimme tuoda eri toimijoita yhteen miettimään yhteistyön muotoja. Halusimme lisätä tietoisuutta siitä, minkälaisia vaikuttamisen mahdollisuuksia asukkailla on, ja saada päättäjille lisää tietoisuutta siitä, miten aktiiviset asukkaat toimivat resurssina ja edustuksellisen demokratian tukena. Esa-Manu, YhES sekä Järjestö 2.0-hanke olivat maakuntaliiton tukena suunnittelemassa ja järjestämässä tilaisuutta.

Seminaariin osallistui noin 230 osallisuuteen eri tavoin kytkeytyvää henkilöä, jotka edustivat mm. järjestökenttää, nuoria, ikäihmisiä, virkamiehiä, erilaisten neuvostojen jäseniä sekä asiantuntijoita.

Nostoja päivän aikana olleista puheenvuoroista ja työpajojen sisällöistä sekä työskentelyosuuden jatkohyödyntämisestä kuvataan seuraavassa kappaleessa.

Yhteistyö korostui aamupäivän puheenvuoroissa

Maakuntajohtaja **Pentti Mäkinen** korosti seminaarin avauspuheenvuorossaan, että asukkaiden vaikutusmahdollisuudet tukevat demokratiaa ja osallisuuden edistäminen on meidän yhteinen asiamme. **Eveliina Pekkanen** ja **Kari Kangaspunta** esittelivät osallisuusohjelmaa ja jatkoivat samaa viestiä. He kertoivat, että osallisuusohjelman onnistumisen avain oli laaja verkostoyhteistyö. Osallisuuden eteenpäin viemiseksi ei ole tarkoitus synnyttää uusia hallinnollisia ja byrokraattisia rakenteita, vaan jatkaa verkostomaista toimintaa. Osallisuusohjelmasta ei haluta pölyttymään jäävää asiakirjaa, vaan yhteinen visio aktiivisten asukkaiden maakunnasta. Myös osallisuuden ilme, joka on käytettävissä laajasti alueen toimijoilla, vahvistaa tätä ajattelua. Osallisuusohjelma toimii myös nykytilan tilannekuvana. Ohjelmaan on kuvattu, mitä hyviä käytäntöjä Etelä-Savon kunnissa on asukkaiden osallisuuden osalta.

Asioihin voi vaikuttaa nuorisovaltuuston ja järjestöneuvottelukunnan kautta

Maakunnallisen nuorisovaltuuston Esa-Manun puheenvuorossa varapuheenjohtaja **Emma Mäenpää** korosti sitä, että nuoret haluavat aidosti osallistua ja olla mukana asioiden valmistelussa. Nuoret odottavat, että päättäjät haluavat pois näennäisten vaikuttamismahdollisuuksien tarjoamisesta. Järjestöneuvottelukunnan jäsen **Niina Turunen** näki Etelä-Savon järjestökentän tilanteen olevan vahvassa nousussa. Neuvottelukunnan perustamisen myötä järjestöjen mahdollisuudet vaikuttaa asioihin ovat parantuneet. Molempien puheenvuorojen pitäjät sanoivat, että toiminta pitää suunnitella huolellisesti. Alkuvaiheessa on pidettävä huolta siitä, ettei toiminta jää kahvinjuontikerhoiksi, vaan kehittämisresurssia osataan hyödyntää. Siinä viestinnällä on suuri rooli.

Järjestötoiminta lisää hyvinvointia monella tapaa, sanoo Tuija Brax

Sydänliiton pääsihteeri **Tuija Brax** tarkasteli järjestöjen haasteita sotenäkökulmasta. Hän nosti esiin, sen että järjestöjen toiminnan näkökulmasta oleellista on selkeä viestin esittäminen päättäjien suuntaan. Lisäksi on luotava väyliä osallistumiseen ja auttamiseen, tahtoa on. Brax nosti esiin myös yhdenvertaisuuden ja kestäväen hyvinvoinnin tavoitteet ja järjestöjen merkityksen näiden asioiden edistämässä. Konkreettisenä ja näyttöön perustuvana hyötynä järjestöjen toiminnasta on turvallisuuden lisääminen. Tilastotiedot osoittavat, että mitä enemmän järjestöjä on paikkakunnalla, sitä vähemmän on rikollisuutta.

Antti Häkkänen puhui demokratian toteutumisesta

Kansanedustaja Antti Häkkäsen puheenvuorossa korostuivat turvallisuuskohdat. Hän tarkasteli Suomea demokratianäkökulmasta suhteessa globaaliin tilanteeseen ja totesi, että Suomi on malliesimerkki hyvän paikallisdemokratian toteutumisesta. Häkkänen totesi myös, että kansalaisyhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteiden tulee pysyä rinnakkaisina ja toimia yhdessä. Äänestysprosentin laskemisen trendi on edelleen huolestuttava. Häkkänen nosti myös esiin äänestysaktiivisuuden ja yhdistystoiminnan yhteyden ja totesi, että järjestö- ja yhdistystoimintaan osallistuminen lisää myös äänestysaktiivisuutta.

Iltapäivän työpajoissa opittiin uutta, verkostoiduttiin ja työstettiin yhteisiä tavoitteita

Iltapäivällä pidettiin useita työpajoja eri teemoilla ja tavoitteilla. Osa työskentelystä oli koulutusta, joissain pajoissa pääsi osallistumaan johonkin prosessiin ja oli pajoja, joissa tärkeintä oli verkostoituminen ja yhteistyömuotojen pohtiminen. Pajojen vetäjät päättivät itse, miten työskentely toteutettiin. Työskentelyosuuksien tuloksia hyödynnetään myöhemmin erilaisissa yhteyksissä.

Koulutukselliset työpajat Innostamo ja Sorvaamo toivat osallistujille uutta ja sovellettavaa tietoa. Innostamossa pohdittiin maahanmuuttajan mahdollisuutta vaikuttaa. Maahanmuuttajat pääsevät mukaan erilaisiin vaikuttamisen kanaviin, mutta se vaatii itseltä todella paljon myös ahkeraa työtä. Innostamossa käytyä keskustelua hyödynnetään esimerkiksi E= mc²-hankkeen maahanmuuttajille suunnatun vaikuttamistoiminnan kehittämisessä. Sorvaamon saavutettavuusdirektiivin ja selkokielisyyden pohtiminen ja käytännön harjoitusten tekeminen toi konkretiaa siihen, mitä pitää huomioida, kun viestimme asioita verkossa. Yhdenvertaisuus lisääntyy, kun opimme noudattamaan saavutettavuusdirektiiviä.

Konttorissa eli Digituki-pajassa hankkeen projektipäällikkö **Jussi Linnala** sai eväitä, miten viedä digituen verkostoa hankkeessa eteenpäin. Työskentelyyn osallistuneet saivat tietoisuutta Etelä-Savossa annettavasta digituesta. Nykyään monet palvelut ovat verkossa ja verkkopalveluita pitäisi osata käyttää. Ihmiset kaipaavat tietoa siitä, mistä digitukea ja vertaistukea saa. Tiedon jakamista pitää parantaa.

Hiomossa pureuduttiin asukasdemokratiaan. Asukasdemokratiaa halutaan kehittää pitkällä aikavälillä, myös vapaa-ajan asukkaiden mielipiteet ovat tärkeitä ja ne halutaan ottaa huomioon. Asukasdemokratiatyöpajan tuloksia käytetään hyödyksi maakunnallisessa strategiatyössä, kuntien kumppanuusmallien kehittämisessä ja aluejohtokuntien kehittämistyössä.

Valimo-työpajassa pureuduttiin vapaaehtoistoimintaan. Osallistujat toivoivat, että vapaaehtoistyötä arvostettaisiin ja huomattaisiin, että sen avulla säästyy valtava määrä euroja. Osallisuustyössäkin vapaaehtoistyö on todella tärkeää. On myös syytä tunnustaa, että vapaaehtoistoiminta lisää hyvinvointia. Toiminta on erittäin monimuotoista ja on huomattavaa, että ihmiset haluavat osallistua ja tehdä hyvää.

Ateljeessa puhuttiin Saimaa-ilmioistä. Työpajan työskentelyssä syntyi paljon ideoita. Niitä hyödynnetään Kulttuuripääkaupunki-hankkeessa, jota muutoinkin toteutetaan niin, että sen seuraamista ja siihen osallistumista toivotaan kaikilta itäsuomalaisilta.

Verstas työpajassa keskityttiin maakuntastrategiaan järjestötoimijoiden näkökulmasta. Strategiaan osallistuminen aidosti ja jo valmisteluvaiheessa on tärkeää järjestötoimijoille. Yhdessä tekemisen ja hyvinvoinnin näkymistä haluttaisiin nostaa kärkien metsä, vesi, ruoka -rinnalle.

Puistossa organisoitiin järjestötoimijoille speed date-tyyliin kohtaamisia. Työpajan pitäjät saivat välittömästi palautetta osallistujilta, että tämän tyyppisiä kohtaamisia ja niille organisoituja foorumeita tarvitaan. Tämä vahvistaa sitä, että Etelä-Savossa ollaan hyvällä tiellä järjestökentän osalta, mutta yhteisten foorumien osalta on vielä paljon kehitettävää.

Kutomossa keskeistä oli eri osallisuustoimijoiden edustajien kohtaaminen. Paikalla oli mm. järjestöneuvottelukunnan, nuorisovaltuuston, eläkeläisneuvottelukunnan, vammais- ja vanhusneuvostojen ja romansiasianneuvottelukunnan jäseniä tai asioiden valmistelijoita. Heti alkuun todettiin, että erilaisilla neuvostoilla ja neuvottelukunnilla on toisistaan tietoa liian vähän. Enemmän yhteistyötä halutaan järjestöjen välille, järjestöjen ja luottamushenkilöiden sekä järjestöjen ja virkamiehistön (hallinnon) välille. Keskusteluissa nousi konkreettisia haasteita ja toiveita esimerkiksi tilojen suhteen. Näihin asioihin varmasti yhteisillä viesteillä saadaan enemmän painoarvoa päättäjien suuntaan. Yhteistyö ja yhteiset viestit vahvistavat äänen kuulumista ja aitoja vaikuttamismahdollisuuksia. Tarvitaan yhteisiä foorumeita. Osallisuuspyytä ottaa toiveen huomioon tulevissa suunnitelmissa.

Takomon ajatuksena oli alun perin saada nuoret ja päättäjät kohtaamaan. Päättäjiä saapui kuitenkin harmillisen vähän paikalle. Tätä selittänee osaltaan se, että seminaari pidettiin maanantaina, joka on monille päättäjille haastava päivä päästä irrottautumaan muista tehtävistä. Päättäjien läsnäoloa ei pystytty varmistamaan henkilökohtaisista kutsuista huolimatta. Takomossa saatiin kuitenkin aikaan yhteinen viesti päättäjille. Todettiin, että yhteisiä keskustelufoorumeita nuorten ja päättäjien välille tarvitaan. Tarkoituksena on myöhemmin tänä vuonna organisoida erillinen tilaisuus, jossa pääasiana on päättäjien ja nuorten kohtaaminen.

Saavuttiko Vaikuta-seminaari sille asetetut tavoitteet?

Vaikuta-seminaari järjestettiin ensimmäistä kertaa, joten oli ehdottoman tärkeää kysyä osallistujilta palautetta siitä, päästiinkö tavoitteisiin ja onko vastaavan tyyppiselle tilaisuudelle kysyntää myös tulevaisuudessa. Palautetta ja kysymyksiä sai esittää jo tilaisuuden aikana viestiseinän avulla, mutta vain osaan ehdittiin ottaa tilaisuudessa kantaa. Lisäksi palautekysely lähti kaikille osallistujille seminaarin jälkeen. Raportin lopussa otetaan kantaa näihin palautteisiin. Tulevien tapahtumien ja foorumien järjestämisessä pyritään huomioimaan kehitysehdotukset mahdollisimman laajasti.

Seminaarista saatiin runsaasti palautetta ja kysymyksiä

Seminaarin osallistujat näkivät tärkeänä vapaa-ajan asujien mukaan ottamisen päätösten valmisteluun. Osallisuusohjelman valmistelussa kuultiin asiantuntijaa, joka on tutkinut vapaa-ajan asujien osallistumista. Myös asukastyöryhmän työskentelyssä on otettu huomioon vapaa-ajan asujien merkitys. Vapaa-ajan asujien osallisuuden merkitys tulee nostaa vieläkin enemmän esiin maakunnassa.

Nuorten runsas läsnäolo (ja nuoret juontajat) ilahduttivat seminaariväkeä. Nuorten mielestä varmasti osa asioista kuulosti virkakieleltä. Osallisuusohjelman esittelyssä halusimme tuoda koko ohjelman ulkoasuineen esille, kun kyse oli julkistamistilaisuudesta. Esitysteknisesti ohjelman sisältö oli varmasti hieman haastava katsojalle ja kuulijalle. Viestintään ja asioiden selkeään esittämiseen kiinnitetään vastaisuudessa enemmän huomiota.

Järjestöneuvottelukunnan osalta kysyttiin mm. sitä, miten neuvottelukunnan ulkopuolelle jääneiden järjestöjen toiminta turvataan. Järjestöneuvottelukunta on monialainen ja sen jäsenten tulee pystyä tuomaan laajasti oman kenttensä näkökulmaa kehittämiseen. Järjestöjen mukaan ottaminen alueen kehittämiseen tuo toimintaympäristöön liittyviä tarpeita esiin ja järjestöjen ja päättäjien vuoropuhelun lisääntyminen voi tuoda koko järjestö- ja yhdistyskentälle edellytyksiä toimia. Muistiot kokouksista ovat julkisia, työvaliokunnan muistiot ovat valmistelumateriaalia, jota ei laiteta nettiin.

Aikataulutuksesta tuli paljon kommentteja. Aamupäivän puheenvuorot tuntuivat monista liian kiireisiltä. Aikataulutus ja puhujien järjestys oli laadittu ns. pääpuhujien rajallisten aikataulujen puitteisiin. Sekä Braxilla että Häkkäsellä oli myös muuta ohjelmaa Mikkelin suunnalla. Jännitystä lisäsi Tuija Braxin junan aikataulussa pysyminen. Eihän se ihan ajallaan saapunut. Pääosin puheenvuoroista tuli kiitosta, erityisesti pääpuhujien puheenvuorot olivat kiinnostavia. Osa piti joitain puheenvuoroja liian laahaavina. Kysymyksiä päätettiin kerätä yleisöseinän kautta, mutta vain muutamia ehdittiin käydä tilaisuudessa läpi.

Myös pajojen aikataulut tuntuivat hiukan liian lyhyiltä. Pajasta toiseen siirtyminen ja kahvien mukaan ottaminen ei sujunut niin nopeasti kuin oli suunniteltu. Tästä käytännön sujuvuudesta huolehditaan seuraavissa tilaisuuksissa, jotta työskentelyajasta ei tarvitse nipistää.

Nuorten äänen kuulumisesta kannettiin huolta, onko se aitoa ja missä viimeksi on aidosti kuultu nuoria? Näihin kysymyksiin haastetaan kaikki vastamaan ja hyviä vaikuttamiskokemuksia kerätään yhteen.

Tarkoituksena on myöhemmin tänä vuonna organisoida erillinen tilaisuus, jossa pääasiana on päättäjien ja nuorten kohtaaminen. Takomo-työpajan kohdassa on kerrottu tästä enemmän.

Seminaarin materiaali on ladattavissa Etelä-Savon maakuntaliiton verkkosivulta:
www.esavo.fi/osallisuus-tapahtumat

Palautetta voi antaa myös suoraan sähköpostilla: eveliina.pekkanen@esavo.fi